36955 Voorstel van wet van de leden Ceulemans, Keijzer, Van der Plas, Russcher en Lammers tot intrekking van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen

Nr. 5 Verslag

Vastgesteld 19 november 2026

De vaste commissie voor Asiel en Migratie, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het voorstel van wet genoegzaam voorbereid.

INHOUDSOPGAVE

I. Algemeen 1

1. Inleiding 1
2. Totstandkoming Spreidingswet 4
3. Inhoud Spreidingswet 7
4. Doel van het wetsvoorstel 8
5. Beschouwde alternatieven 9
6. Financiering en overgang 9
7. Gevolgen intrekking Spreidingswet 11

II. Artikelsgewijze toelichting 14

III. Overig 14

I. Algemeen

1. Inleiding

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel tot intrekking van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: het initiatiefwetsvoorstel). Zij onderschrijven de inzet van de regering dat de Spreidingswet essentieel is om de asielketen op orde te brengen en het aantal opvangplekken evenwichtig over Nederland te verdelen. Deze leden zijn voorts van mening dat het ter discussie stellen van wetgeving met betrekking tot het realiseren van opvangplekken nadelig is voor de bestuurlijke betrouwbaarheid en uitvoerbaarheid. In dat licht hebben voornoemde leden nog enkele vragen

De leden van de D66-fractie lezen dat de initiatiefnemers stellen dat met de Spreidingswet de aandacht voor het realiseren van opvangcapaciteit ten koste gaat van de aandacht voor het beperken van de instroom. Kunnen zij concreet onderbouwen waaruit dit veronderstelde feit blijkt? Welke beleidsmaatregelen ter beperking van de instroom zijn aantoonbaar niet genomen of vertraagd als gevolg van de Spreidingswet? Kunnen de initiatiefnemers uiteenzetten hoeveel tijd is ingezet ten aanzien van het realiseren van de Spreidingswet? Kunnen de initiatiefnemers reflecteren op het feit dat met het intrekken van de Spreidingswet juist méér aandacht moet worden besteed aan het vinden van (nood)opvangplekken dan met de Spreidingswet het geval is?

De leden van de D66-fractie lezen voorts dat de initiatiefnemers stellen dat de Spreidingswet voorbijgaat aan de oorzaak van het tekort aan opvangplekken, namelijk de volgens hen structureel hoge asielinstroom. Kunnen zij toelichten op welke wijze intrekking van een wet die de verdeling en realisatie van opvangcapaciteit regelt zou leiden tot een lagere instroom, en waarop zij die causale veronderstelling baseren?

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende initiatiefwetsvoorstel. Zij danken de initiatiefnemers voor de door hen verrichte werkzaamheden. Deze leden hebben op dit moment geen verdere vragen over het wetsvoorstel.

De leden van de PRO-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. Zij wijzen de inhoud van het wetsvoorstel af en delen de ernstige bezwaren die de Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling) heeft geuit. Deze leden maken zich verder zorgen over de gebrekkige onderbouwing van het voorstel. Zij vrezen bovendien voor tal van onwenselijke gevolgen voor de praktijk. Om deze reden hebben de aan het woord zijnde leden een aantal kritische vragen over dit initiatiefwetsvoorstel.

De leden van de PRO-fractie constateren dat de initiatiefnemers de ‘structureel hoge asielinstroom’ als oorzaak zien van het tekort aan opvangplekken. Volgens de cijfers van het Centraal Bureau voor de

Statistiek (CBS) zijn er in 2025 24.140 eerste asielaanvragen gedaan, wat een significante daling is ten opzichte van het jaar ervoor. Vooralsnog is het niet duidelijk of deze dalende trend zich dit jaar voortzet en zien deze leden tot nu toe dat deze dalende trend stagneert. De afname sinds 2023 blijft echter een feit. Verder is bijvoorbeeld zichtbaar dat in 2015 een piek in het aantal asielaanvragen gevolgd werd door een significante daling in de jaren erna. Delen de initiatiefnemers de feitelijke constatering dat asielaanvragen aanzienlijk kunnen fluctueren afhankelijk van de ontwikkelingen in de wereld? Delen de initiatiefnemers de mening dat vanwege de wisselende aantallen in eerste asielaanvragen door de jaren heen niet kan worden gesproken van een ‘structureel hoge asielinstroom’? Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden een toelichting met de cijfers waar de initiatiefnemers zich op baseren.

De leden van de PRO-fractie lezen dat de initiatiefnemers aan het einde van de eerste alinea van de memorie van toelichting stellen dat de Spreidingswet “de noodzaak om instroombeperkende maatregelen te nemen afzwakt”. Volgens de initiatiefnemers is dit een reden om de Spreidingswet in te trekken. Erkennen de initiatiefnemers hiermee dat het doelbewust creëren van bestuurlijke chaos, inhumane situaties en overlast wordt ingezet om de politieke druk op te voeren om verdergaande asielmaatregelen te nemen? Erkennen de initiatiefnemers dat de Spreidingswet ertoe leidt dat asielzoekers eerlijk verdeeld worden over gemeenten, waardoor het risico op overlast juist wordt verminderd? Zien de initiatiefnemers in dat het intrekken van de Spreidingswet dus zal leiden tot meer overlast voor omwonenden? Vinden de initiatiefnemers het bewust creëren van overlast om de urgentie van een beleidswens te versterken een verantwoordelijke manier van politiek bedrijven?

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. De Spreidingswet is een ondemocratisch gedrocht dat gemeenten en inwoners tegen hun wil opzadelt met asielopvang. Het is goed dat dit wetsvoorstel daar een einde aan maakt. Naast het schrappen van de spreidingsplicht is het minstens zo belangrijk dat er geen nieuwe asielzoekers meer bijkomen. De oplossing ligt immers niet in het verdelen van de problemen over het land, maar in het bewaken van de Nederlandse grenzen, het invoeren van een volledige asielstop en het uitzetten van illegalen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. De initiatiefnemers proberen de indruk te wekken dat alle problemen in de asielketen slechts veroorzaakt worden door een te hoge asielinstroom, maar dit is een eenzijdige probleemanalyse. Deze leden zijn daarom voor een integrale oplossing voor de druk op de asielketen. De Spreidingswet maakt als tijdelijk instrument onderdeel uit van een breder maatregelenpakket om grip te krijgen op asiel. Voornoemde leden staan achter de uitvoering van de Spreidingswet en achten de wet noodzakelijk voor het realiseren van voldoende duurzame opvangvoorzieningen, onderlinge solidariteit tussen gemeenten en een

evenwichtige spreiding van asielzoekers over het land. Zij sluiten zich daarom aan bij de bezwaren van de Afdeling tegen dit wetsvoorstel.

De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. Ook hebben deze leden kennisgenomen van het advies van de Afdeling en de reactie van de initiatiefnemers daarop.

De leden van de PvdD-fractie stellen vast dat de Afdeling “ernstige bezwaren heeft tegen het initiatiefwetsvoorstel en adviseert om het voorstel niet in behandeling te nemen” en sluiten zich hierbij aan. Deze leden hechten eraan dat de opvang van asielzoekers en vluchtelingen zorgvuldig plaatsvindt, en dat de inspanning om dit te faciliteren rechtvaardig en evenredig verdeeld wordt over gemeenten in Nederland. Dit wetsvoorstel zal daarentegen zorgen voor maatschappelijke onrust, zo waarschuwt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De VNG meldde bovendien in hun reactie op de internetconsultatie van de Contourennota intrekking Spreidingswet op 14 mei 2025 dat bijna negen op de tien gemeenten het behoud van de Spreidingswet ook bij een dalende instroom verstandig achten. Ook de Kring van commissarissen van de Koning, het Interprovinciaal overleg en het COA pleiten tegen intrekking van de Spreidingswet.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het initiatiefwetsvoorstel. Zij zijn geen voorstander van invoering van de Spreidingswet geweest, vanwege het feit dat gemeenten daarmee worden gedwongen ongelimiteerd asielopvang mogelijk te maken. In de praktijk wordt inmiddels ook zichtbaar dat dit leidt tot afname van het maatschappelijk draagvlak voor opvang van asielzoekers bij burgers en gemeenten.
Voornoemde leden delen met de initiatiefnemers de noodzaak tot ingrijpende instroombeperkende maatregelen. Aan welke concrete maatregelen denken zij in dit kader?

De leden van de SGP-fractie constateren dat de Spreidingswet is ingevoerd met als argument dat dit rust moet brengen in de asielopvangdiscussie. Hoe kijken de initiatiefnemers naar deze motivatie, gelet op de huidige onrust onder gemeenten en burgers als het gaat om de uitvoering van de Spreidingswet?

Op dit moment staan minimaal 75 gemeenten onder actief toezicht. Dat komt neer op één op de vijf gemeenten, en dat aantal loopt nog altijd op. De stap naar de volgende trede op de escalatieladder zal nog worden gezet. De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers explicieter in te gaan op wat dit gegeven volgens hen zegt en welke gevolgen dat in hun ogen heeft voor de interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en lokale overheden.

De leden van de PvdD-fractie vragen de initiatiefnemers waarom zij een voorstel doen waar alle vertegenwoordigende organisaties van betrokken overheden in ons land tegen pleiten. Welke aanleiding hebben zij om te

denken dat koepels niet de wensen van gemeenten weergeven, kunnen de initiatiefnemers dit aantonen? Willen zij met dit voorstel meer chaos en wanordelijkheden creëren? Willen zij bewust solidair opvangbeleid dat de lasten verdeelt frustreren? Die indruk wordt volgens de aan het woord zijnde leden wel gewekt.

2. Totstandkoming Spreidingswet

De leden van de D66-fractie lezen in het advies van de Afdeling dat argumenten voor en tegen de Spreidingswet reeds uitgebreid door de wetgever zijn gewogen en dat uitvoeringsorganisaties tijd nodig hebben om een nieuw stelsel te laten functioneren. Welke wezenlijk nieuwe feiten of omstandigheden sinds de inwerkingtreding op 1 februari 2024 rechtvaardigen volgens de initiatiefnemers dat deze eerdere afweging nu al geheel wordt teruggedraaid? Is hier ook over gesproken met de uitvoeringsorganisaties die de Spreidingswet uitvoeren? Zo nee, waarom niet?

De initiatiefnemers voeren daarnaast aan dat de eerste cyclus van de Spreidingswet ‘problemen’ laat zien, terwijl slechts één volledige ramings- en verdeelcyclus is doorlopen en nog nauwelijks kan worden vastgesteld wat de effecten van het stelsel op langere termijn zijn, volgens de Afdeling. Waarom achten de initiatiefnemers volledige intrekking op basis van zo'n beperkte uitvoeringsperiode proportioneel?

De leden van de PRO-fractie lezen dat de initiatiefnemers stellen dat de Spreidingswet op disproportionele wijze afbreuk doet aan de beleidsvrijheid van het decentraal bestuur. Erkennen de initiatiefnemers dat de Spreidingswet met een meerderheid is aangenomen in het parlement en daarmee democratisch gelegitimeerd is? Delen de initiatiefnemers de mening dat het opdragen van taken aan gemeenten door het Rijk – ook wel medebewind genoemd – algemeen aanvaard is? Zijn de initiatiefnemers van mening dat er meer gemeentelijke taken selectief moeten worden toegepast? Zo ja, welke? Zo nee, zijn er dan niet meer wettelijke taken die door sommige gemeenten als complex worden ervaren? Erkennen de initiatiefnemers dat gemeenten beleidsvrijheid krijgen om zelf te bepalen op welke manier uitvoering wordt gegeven aan de taak? Erkennen de initiatiefnemers dat hoe meer gemeenten bijdragen, hoe kleinschaliger de locaties kunnen zijn en hoe kleiner de druk zal worden op gemeenten?

De leden van de PRO-fractie wijzen er voorts op dat het decentrale bestuur zich ook zelf heeft uitgesproken over de voorgenomen intrekking van de Spreidingswet bij monde van de VNG. Zij herkennen zich niet in de kwalificering van de initiatiefnemers dat dit op “disproportionele wijze afbreuk doet aan de beleidsvrijheid van het decentraal bestuur”. Sterker nog, volgens de VNG stelt 93% van de bevraagde gemeenten dat de Spreidingswet geholpen heeft bij het beschikbaar stellen van opvangplekken. Zij zijn enorm kritisch op het intrekken van de

Spreidingswet, omdat hiermee de tekorten niet worden opgelost en het alleen maar leidt tot hogere kosten. Hoe verklaren de initiatiefnemers dat zij de Spreidingswet beschouwen als een inbreuk op de beleidsvrijheid van het decentrale bestuur, terwijl vertegenwoordigers van datzelfde bestuur hierover een tegenovergesteld standpunt hebben ingenomen? Hebben de initiatiefnemers de opvattingen en inbreng van het decentrale bestuur betrokken bij hun stellingname, en zo ja, op welke wijze? De VNG benoemt verder dat de meeste gemeenten juist stellen dat het bindende karakter van de opgave helpt om elkaar tijdens de Provinciale Regietafels aan te spreken op ieders verantwoordelijkheid. Ze geven aan dat vrijblijvende opgaven de onderlinge solidariteit tussen gemeenten en daarmee de onderlinge verhoudingen onder druk zetten. Kunnen de initiatiefnemers reflecteren op de gevolgen van het intrekken van de Spreidingswet op de onderlinge verhoudingen tussen gemeenten?

De leden van de PRO-fractie lezen dat de initiatiefnemers een koppeling maken tussen het aantal asielaanvragen en het opvangvraagstuk. Het spreiden van opvanglocaties over gemeenten zou des te meer onwenselijk zijn nu er volgens de initiatiefnemers geen doeltreffende maatregelen worden genomen om het aantal asielaanvragen te verminderen. Deze leden willen erop wijzen dat er inmiddels verschillende maatregelen genomen zijn om het aantal asielaanvragen te verminderen. Hoewel voornoemde leden op onderdelen van de Nederlandse implementatie kritiek hebben, valt niet te ontkennen dat met het EU Asiel- en Migratiepact getracht wordt tegemoet te komen aan de wens om de asielaanvragen te verminderen. Erkennen de initiatiefnemers dat het soms tijd kost voordat een maatregel resultaten laat zien? Ook treedt de Terugkeerverordening nog dit jaar in werking en volgt begin volgend jaar de implementatiewet hiervoor. Delen de initiatiefnemers de constatering dat er gelijktijdig met de Spreidingswet maatregelen worden genomen die het aantal asielaanvragen moeten verminderen? Is hiermee de balans niet hersteld? Zien de initiatiefnemers ook in dat het Rijk juist minder tijd kan besteden aan het uitwerken van nieuwe maatregelen wanneer het door intrekking van de Spreidingswet meer tijd kwijt is aan het realiseren van opvangplekken? Erkennen de initiatiefnemers dat het niet mogelijk is om volledige controle te hebben over het aantal asielaanvragen, omdat dit sterk samenhangt met de ontwikkeling van conflicten wereldwijd?

De leden van de PRO-fractie zien ook als de hoeveelheid asielaanvragen niet omlaaggaat de meerwaarde van de Spreidingswet. Gemeenten leveren door deze wet namelijk een eerlijke bijdrage aan de opvang, waardoor deze zo kleinschalig mogelijk kan zijn. Zien de initiatiefnemers geen meerwaarde van de kleinschaligheid van opvang?

De leden van de PRO-fractie lezen dat de initiatiefnemers de stelling dat er onvoldoende maatregelen worden genomen kracht bijzetten door te wijzen op een lichte toename van het aantal asielzoekers in begin 2026. In het derde kwartaal van 2026 nam het aantal asielaanvragen ten opzichte van diezelfde periode in het jaar ervoor met 13 procent af. Daarnaast zijn er minder nareizigers. Hoewel op dit moment de daling

van dit jaar lijkt te stagneren, kunnen we over de afgelopen paar jaar (sinds 2023) nog steeds spreken van een dalende trend. Erkennen de initiatiefnemers dit? Delen de initiatiefnemers de mening dat de effectiviteit van maatregelen die het aantal asielaanvragen moeten verminderen pas goed beoordeeld kan worden als de uitvoering heeft kunnen wennen aan het nieuwe systeem? Zijn de initiatiefnemers zich ervan bewust dat hetzelfde geldt voor de Spreidingswet en dat de resultaten hiervan pas zichtbaar zullen zijn wanneer het lokale bestuur is gewend aan deze wet, zoals ook de Afdeling benadrukt in haar kritiek?

De leden van de CDA-fractie lezen dat de initiatiefnemers de Spreidingswet als een obstakel zien om tot een lagere asielinstroom te komen. De Afdeling benadrukt echter dat het intrekken van de Spreidingswet op zichzelf niet leidt tot een lagere asielinstroom. Deze leden willen daarom aan de initiatiefnemers vragen hoe het intrekken van de Spreidingswet volgens hen zal bijdragen aan een lagere asielinstroom.

Zoals de Afdeling benadrukt, is de vraag in hoeverre instroombeperking als noodzakelijk of urgent wordt ervaren een zelfstandige politieke en bestuurlijke afweging. De leden van de CDA-fractie willen daarom aan de initiatiefnemers vragen waarom zij het intrekken van de Spreidingswet bij deze afweging willen betrekken. Delen de initiatiefnemers de mening dat het beter is om een politieke discussie over instroombeperkende maatregelen te voeren zonder daarbij de Spreidingswet te betrekken? De Spreidingswet heeft immers geen invloed op de asielinstroom, maar slechts op de opvangketen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de initiatiefnemers de Spreidingswet zien als een verregaande inperking van de gemeentelijke beleidsmatige autonomie. Voordat de Spreidingswet in werking trad, was het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) voor de realisatie van asielopvang afhankelijk van de vrijwillige samenwerking met gemeenten, maar dit heeft er niet toe geleid dat er voldoende opvangplekken beschikbaar waren. Daarom vragen deze leden van aan de initiatiefnemers hoe zij willen waarborgen dat er voldoende opvangplekken beschikbaar zijn wanneer het COA weer afhankelijk zou zijn van de vrijwillige samenwerking van gemeenten.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de initiatiefnemers zeggen belang te hechten aan de wensen van gemeenten en willen daarom de Spreidingswet intrekken. De VNG pleit echter voor het behoud van de Spreidingswet, ook omdat het intrekken van de Spreidingswet tot veel maatschappelijke onrust zal leiden. Deze leden willen daarom aan de initiatiefnemers vragen hoe zij deze boodschap van de VNG als verenigbaar zien met het initiatief tot het intrekken van de Spreidingswet.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de initiatiefnemers zelf vaststellen dat de meest recente capaciteitsraming laat zien dat er nog aanzienlijke opvangtekorten worden verwacht en dat de roep om nóg meer opvangcapaciteit verder toe kan nemen als gevolg van het intrekken van

de Spreidingswet. De initiatiefnemers bevestigen daarnaast dat opvangtekorten zodanig zijn dat nieuwe opvangplekken geopend moeten worden en bestaande opvangvoorzieningen moeten worden verlengd. De initiatiefnemers willen juist vanwege deze tekorten de Spreidingswet intrekken. Voornoemde leden vragen aan de initiatiefnemers waarom het intrekken van de Spreidingswet een goede reactie is op bestaande en nog te verwachte opvangtekorten. Daarnaast vragen deze leden aan de initiatiefnemers of zij in kaart kunnen brengen welke verwachte opvangtekorten zullen ontstaan en welke consequenties dit gaat hebben voor de noodzaak tot het inzetten van noodopvang en de daaraan verbonden extra kosten.

De Spreidingswet is in werking getreden omdat de vrijwillige samenwerking tussen het COA en gemeenten niet tot voldoende reguliere opvangplekken heeft geleid. De leden van de CDA-fractie willen daarom aan de initiatiefnemers vragen hoe zij zonder inzet van de Spreidingswet op korte termijn willen voorkomen dat het COA nog sterker afhankelijk wordt van noodopvang, met inachtneming van het feit dat instroombeperkende maatregelen op korte termijn niet zullen zorgen voor een significant lagere opvangopgave.

Noodopvang is veel duurder dan reguliere opvang; het kost ruim twee keer zoveel. Op dit moment bestaat ruim 40% van de totale opvangcapaciteit uit noodopvang. Om de bizarre kosten van noodopvang te verminderen moeten er meer reguliere opvangplekken gerealiseerd worden. Het intrekken van de Spreidingswet gaat de realisatie van deze reguliere opvangplekken tegen en vergroot de afhankelijkheid van noodopvang. De leden van de CDA-fractie willen daarom aan de initiatiefnemers vragen hoe zij aan de Nederlandse bevolking willen uitleggen dat hun voorstel tot het intrekken van de Spreidingswet tot nog hogere opvangkosten gaat leiden en dat kostbaar gemeenschapsgeld uitgegeven moet worden aan opvang op cruiseschepen en in hotels.

De initiatiefnemers bevestigen bestaande en verwachte opvangtekorten en willen juist vanwege deze tekorten overgaan tot het intrekken van de Spreidingswet. Zelfs als instroombeperkende maatregelen genomen worden, zal dit er op korte termijn niet tot leiden dat er voldoende opvangplekken beschikbaar zijn. De leden van de CDA-fractie willen daarom aan de initiatiefnemers vragen hoe zij willen voorkomen dat er onvoldoende opvangplekken beschikbaar zijn, waardoor asielzoekers buiten moeten slapen in Ter Apel.

Tijdens de behandeling van de Spreidingswet is een amendement aangenomen dat de verdeelsystematiek heeft aangepast aan de hand van de SES-WOA-score van
gemeenten. De leden van de SGP-fractie vinden dit nog altijd een vreemde eend in de bijt, die onrechtvaardig uitpakt. Delen de initiatiefnemers deze kritiek?

3. Inhoud Spreidingswet

De leden van de D66-fractie constateren dat met de Spreidingswet niet alleen opvang evenredig wordt verdeeld maar ook de afhankelijkheid van crisisnoodopvang kan worden opgebouwd. Kunnen de initiatiefnemers de kosten van crisisnoodopvang van de afgelopen jaren uiteenzetten per jaar? Kunnen zij toelichten waarom zij voorstander zijn van dure noodopvang in plaats van reguliere opvang waardoor de kosten onnodig stijgen?

De leden van de D66-fractie vragen de initiatiefnemers voorts uiteen te zetten wat de te verwachte kosten voor crisisnoodopvang zijn de aankomende jaren als de Spreidingswet niet tot extra reguliere opvangplekken zou leiden door onderhavige initiatiefwet. Welke besparing kan het realiseren van reguliere opvangplekken met de Spreidingswet opleveren?

De leden van de D66-fractie lezen dat de initiatiefnemers stellen dat gemeenten door de Spreidingswet onvoldoende rekening kunnen houden met het lokale draagvlak. Hoe wegen zij hiertegenover het uitgangspunt van landelijke solidariteit tussen gemeenten, en hoe voorkomen zij dat na intrekking een beperkte groep gemeenten structureel verantwoordelijk wordt voor een onevenredig groot deel van de nationale opvangopgave? Welk (lokale) draagvlak zien zij daarvoor in de samenleving?

De leden van de CDA-fractie lezen dat de initiatiefnemers benoemen dat de Spreidingswet niet goed werkt en gebruiken dat als argument om de Spreidingswet in te trekken. De realiteit is echter, zoals ook de Afdeling benadrukt, dat een effectieve uitvoering tijd vereist, onder andere omdat de bestuurlijke praktijk rust en ruimte nodig heeft om met het nieuwe stelsel te leren werken. Voornoemde leden willen aan de initiatiefnemers vragen waarom zij niet bereid zijn om uitvoeringsorganisaties deze tijd te bieden en waarom zij niet willen wachten op de wetsevaluatie voordat zij de verregaande conclusie trekken om de wet in te trekken.

4. Doel van het wetsvoorstel

De leden van de D66-fractie lezen dat de initiatiefnemers stellen dat zij opvangcapaciteit niet als doel op zichzelf willen verminderen. Kan dan worden aangegeven hoeveel structurele opvangcapaciteit Nederland na intrekking volgens hen nodig heeft en langs welke concrete weg deze capaciteit moet worden gerealiseerd wanneer gemeenten niet langer kunnen worden gehouden aan een wettelijke taak? De initiatiefnemers erkennen tevens dat intrekking van de Spreidingswet de structurele knelpunten in capaciteit en doorstroom niet oplost. Kunnen de initiatiefnemers uiteenzetten welk probleem in de asielketen door deze wet dan aantoonbaar wél wordt opgelost, anders dan het beëindigen van de gemeentelijke wettelijke taak?

De leden van de CDA-fractie lezen dat de initiatiefnemers beweren dat het Rijk de Spreidingswet inzet als middel om de gevolgen van de hoge asielinstroom structureel door te schuiven naar gemeenten. Door de Spreidingswet in te trekken, menen indieners dat ze deze onevenwichtige situatie corrigeren. Deze leden willen aan de initiatiefnemers vragen of zij de mening delen dat zij, door het intrekken van de Spreidingswet, een nog onevenwichtigere situatie creëren omdat de totale last van het opvangen van asielzoekers bij een kleine groep gemeenten komt te liggen en de samenleving genoodzaakt is om miljarden uit te geven aan dure noodopvangvoorzieningen.

De Spreidingswet beoogt tot een eerlijke verdeling van asielopvang te komen en solidariteit tussen gemeenten te realiseren. De initiatiefnemers willen door het intrekken van de Spreidingswet weer terug naar de oude situatie waarin gemeenten op vrijwillige basis kunnen bepalen óf zij opvang aanbieden en voor welke doelgroepen. De verwachting is echter dat er veel gemeenten zullen zijn die op vrijwillige basis geen asielzoekers willen opvangen. De leden van de CDA-fractie willen daarom aan de initiatiefnemers vragen of zij het rechtvaardig vinden dat de totale last tot het opvangen van asielzoekers op disproportionele wijze bij een kleine groep gemeenten komt te liggen. Laten de initiatiefnemers, door dit wetsvoorstel in te dienen, de gemeenten die wel bereid zijn om hun verantwoordelijkheid te nemen door asielzoekers op te vangen daarmee niet in de steek?

De leden van de PvdD-fractie constateren dat door de fracties van de initiatiefnemers helaas maar al te vaak de opvang van asielzoekers en vluchtelingen wordt gebruikt als bliksemafleider voor de oorzaken van problemen van mensen. De problemen waar veel mensen mee zitten zijn niet het gevolg van de asielinstroom, maar het gevolg van rechts beleid dat de basisvoorzieningen heeft verschraald. In de afgelopen decennia zijn door opeenvolgende regeringen de bereikbaarheid van zorg en de sociale zekerheid uitgekleed. De boodschappen zijn duurder geworden. Minimumlonen zijn laag gebleven en de vermogensongelijkheid in Nederland is alleen maar toegenomen. De overheid heeft verzaakt om te investeren in woningbouw voor alle Nederlanders, en maakt het mogelijk dat verhuurders maar huurverhogingen door blijven voeren. Ondertussen blijft de samenleving maar versnellen, hebben Nederlanders het gevoel nergens tijd voor te hebben, en nemen ook nog eens de onderlinge spanningen in de samenleving toe. Daar komen nog de toenemende gevolgen van klimaatverandering bij, waar niet genoeg tegen wordt gedaan, en daalt de aanwezigheid van gezonde natuur in Nederland meer en meer. Het geschetste beeld dat het schrappen van de solidaire verdeling van de opvang van asielzoekers al deze problemen voor Nederlanders zal oplossen, is een grove leugen, waarvan kwetsbare mensen op zoek naar onderdak het slachtoffer zijn. Kunnen de initiatiefnemers uitleggen met behulp van wetenschappelijke bronnen hoe het intrekken van de Spreidingswet bijdraagt aan het oplossen van het woningtekort, de zorgkosten, de lage lonen, dure boodschappen,

klimaatproblematiek en de andere problemen waar gemeenten en inwoners mee kampen?

5. Beschouwde alternatieven

De leden van de D66-fractie constateren dat de initiatiefnemers onder meer opschorting, wijziging van het verplichte aandeel, verlenging van de vrijwillige fase en intrekking per nieuwe cyclus overwogen, maar deze alternatieven hebben afgewezen omdat daarmee een wettelijke verplichting geheel of gedeeltelijk zou blijven bestaan. De initiatiefnemers hebben deze alternatieven voornamelijk beoordeeld vanuit hun principiële bezwaar tegen wettelijke verplichtingen. Kunnen zij bij elk van de alternatieven ingaan op de gevolgen voor de uitvoerbaarheid, kosten, opvangcapaciteit en bestuurlijke stabiliteit?

De leden van de D66-fractie wijzen de initiatiefnemers erop dat decentrale overheden en uitvoeringsinstanties, waaronder de VNG, de provincies en het COA, juist hebben gepleit tegen intrekking. De VNG waarschuwt voor een situatie waarin opnieuw voortdurend op noodopvang moet worden teruggevallen. Waarom beschouwen de initiatiefnemers volledige intrekking zonder vervangend verdeelmechanisme desondanks als het bestuurlijk meest verantwoorde alternatief?

De initiatiefnemers benoemen dat de intrekking in laten gaan bij de start van een nieuwe cyclus, en daarmee de lopende cyclus van 2026-2027 ongemoeid laten, één van de overwogen alternatieven is. De leden van de PRO-fractie lezen dat hier niet voor gekozen is omdat de wettelijke plicht en daarmee de druk op gemeenten dan in stand zou blijven. Deze leden zijn principieel voorstander van de Spreidingswet, maar zijn van mening dat áls je de wet al zou willen intrekken, het wenselijker is om dat pas bij de nieuwe cyclus te doen. Zouden de initiatiefnemers uitgebreider kunnen reflecteren op de keuze om de huidige cyclus niet af te maken? Neemt de instabiliteit die gemeenten ervaren niet juist toe door midden in de cyclus de wet in te trekken?

De leden van de SGP-fractie vragen de initiatiefnemers de gemaakte keuzes in dit wetsvoorstel af te zetten tegen de keuzes in de contourennota van het kabinet-Schoof. Wat zijn de overeenkomsten en wat zijn de verschillen, en waarom hebben zij hiervoor gekozen?

6. Financiering en overgang

De leden van de D66-fractie voorzien aanzienlijke kosten bij het intrekken van de Spreidingswet, bijvoorbeeld omdat de regering meer afhankelijk zal worden van noodopvang. Kunnen de initiatiefnemers een financiële raming geven van de gevolgen van intrekking voor ten minste de eerste

vijf jaar na inwerkingtreding en daarbij afzonderlijk inzichtelijk maken wat de verwachte gevolgen zijn voor het COA, het Rijk, gemeenten en provincies? Kunnen zij daarbij onderscheid maken tussen reguliere opvang, tijdelijke opvang en crisisnoodopvang, reeds gedane investeringen, eventuele afkoop- of beëindigingskosten, compensatie van gemeenten, personele gevolgen en overige transitiekosten, en deze raming vergelijken met de geraamde kosten bij ongewijzigde voortzetting van de Spreidingswet?

De leden van de D66-fractie vragen de initiatiefnemers voorts of er risico's zijn met betrekking tot schadeclaims, compensatieverzoeken of bestuurlijke geschillen van gemeenten en andere betrokken partijen wanneer verplichtingen die onder geldend recht zijn aangegaan door de terugwerkende kracht geheel of gedeeltelijk hun juridische grondslag verliezen vanwege de voorgestelde mogelijkheid van terugwerkende kracht tot 1 november 2026.

De leden van de PVV-fractie lezen dat de initiatiefnemers benoemen dat de uitkeringen die op grond van art. 9 van de Spreidingswet vóór de inwerkingtreding zijn toegekend, in stand blijven. Zo zullen er alsnog specifieke uitkeringen worden verstrekt aan gemeenten voor het realiseren van extra plaatsen of specifiek voor bepaalde doelgroepen. Deze leden vragen of de initiatiefnemers zich ervan bewust zijn dat het in stand houden van bestaande aanspraken op specifieke uitkeringen gemeenten juist zal stimuleren om net vóór de inwerkingtreding nog extra opvangplaatsen te realiseren.

De initiatiefnemers stellen in de memorie van toelichting dat “ook uitkeringen die direct samenhangen met opvanglocaties waarvoor vóór de inwerkingtreding van dit intrekkingswetsvoorstel zijn toegekend of waarop vóór dat moment een recht is ontstaan, in stand blijven”. De leden van de PVV-fractie vragen of de initiatiefnemers nader toe kunnen lichten op welke uitkeringen zij hiermee doelen. Ook vragen voorgenoemde leden welk bedrag de indieners verwachten dat het Rijk nog zal moeten uitkeren aan de financiële verplichtingen.

De leden van de PRO-fractie missen een volledige analyse van de financiële gevolgen die gepaard gaan met het intrekken van de Spreidingswet. Onder het kopje ‘gevolgen intrekking Spreidingswet’ uiten de initiatiefnemers de vrees voor grotere afhankelijkheid van noodopvang bij het intrekken van de Spreidingswet te begrijpen. Begrijpen de initiatiefnemers ook dat het Rijk bij intrekking van de Spreidingswet genoodzaakt zal zijn om op kosten van de belastingbetaler noodopvangplekken te regelen die gemiddeld twee keer zo duur zijn als reguliere opvangplekken verspreid over land? Realiseren de initiatiefnemers zich dat de tijdelijke noodopvang afgelopen jaar 2,4 miljard euro heeft gekost en dat dergelijke bedragen bij de intrekking van de Spreidingswet opnieuw uitgegeven zullen moeten worden? De aan het woord zijnde leden ontvangen graag een uitgebreide analyse van de kosten die gepaard gaan met dit wetsvoorstel.

De leden van de PRO-fractie lezen dat de uitkeringen die vóór de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel op grond van artikel 9 van de Spreidingswet zijn toegekend in stand blijven. Betekent dit ook dat de plicht om deze uitkering te besteden aan de uitvoering van de Spreidingswet in stand blijft? Kunnen de initiatiefnemers garanderen dat de ontvangen uitkeringen worden besteed aan het faciliteren van opvangplaatsen voor asielzoekers?

De leden van de PRO-fractie constateren dat de initiatiefnemers het wenselijk achten om de intrekking van de Spreidingswet met terugwerkende kracht in te voeren tot het moment van vóór de verdeelbesluiten. Hiermee moet voorkomen worden dat gemeenten onomkeerbare verplichtingen aangaan en zich gaan inzetten voor het realiseren van opvangplekken, terwijl de grondslag voor deze plicht misschien komt te vervallen met het intrekken van de Spreidingswet. Deze leden vrezen echter dat het feit dat deze initiatiefwet alleen al wordt besproken een negatief effect kan hebben op het realiseren van opvangplekken door gemeenten. Sommige gemeenten zullen wellicht nalaten om conform het verdeelbesluit locaties beschikbaar te stellen, aangezien het intrekken van de Spreidingswet door de initiatiefwet waarschijnlijk ten onrechte weer boven de markt hangt. Ten onrechte gezien de huidige politieke verdeling in de Tweede Kamer en de afspraken in het coalitieakkoord. Hierdoor dreigt er verdere bestuurlijke chaos. Hoe schatten de initiatiefnemers dit risico in? Wat zijn de gevolgen als gemeenten tijdens de wetsbehandeling weigeren te voldoen aan hun verplichting uit het verdeelbesluit als vervolgens blijkt dat het initiatiefwetsvoorstel niet wordt aangenomen? Is het voor de stabiliteit van beleid en bestuur niet wenselijk dat gemeenten zich inspannen om aan hun verplichtingen te voldoen tot aan het moment dat de Spreidingswet ook echt ingetrokken zou worden?

De leden van de PvdD-fractie vragen of de initiatiefnemers bereid zijn om een financiële paragraaf toe te voegen aan de memorie van toelichting met de verwachte financiële gevolgen voor de Staat, gemeenten en belastingbetalers van het wel dan wel niet intrekken van de Spreidingswet. Wat kost het voorstel aan extra noodopvang en wie gaat dat betalen?

7. Gevolgen intrekking Spreidingswet

De leden van de D66-fractie lezen dat de Afdeling ernstige bezwaren heeft tegen het wetsvoorstel en adviseert het wetsvoorstel niet in behandeling te nemen. Kunnen de initiatiefnemers reflecteren op het uitzonderlijk zware karakter van dit dictum en nader motiveren waarom zij desondanks geen aanleiding hebben gezien het voorstel inhoudelijk aan te passen?

De leden van de D66-fractie constateren dat met ingang van de Spreidingswet ook kosten zijn gemaakt door uitvoeringsorganisaties,

gemeenten en provincies. Deze leden vragen de initiatiefnemers welke investeringen gemeenten, provincies en het COA inmiddels hebben gedaan in mensen, processen, locaties en interbestuurlijke samenwerking om uitvoering te geven aan de Spreidingswet en welke van deze investeringen geheel of gedeeltelijk hun waarde verliezen bij intrekking.

De leden van de D66-fractie constateren dat ook de initiatiefnemers zelf erkennen dat het COA na intrekking meer moeite kan hebben passende opvanglocaties te vinden. Kunnen de initiatiefnemers kwantificeren welk verlies aan structurele opvangcapaciteit zij verwachten, en hoeveel aanvullende tijdelijke of crisisnoodopvang daardoor nodig kan zijn?

De leden van de PRO-fractie constateren dat de initiatiefnemers erkennen dat het intrekken van de Spreidingswet ertoe zal leiden dat het COA meer moeite zal hebben om passende locaties te kunnen vinden om mensen die vluchten voor oorlog en geweld op te vangen. Zijn de initiatiefnemers ervan op de hoogte dat de huidige bezettingsgraad van het COA 102% is en sinds december 2025 structureel boven de 100% ligt? Vinden de initiatiefnemers het wenselijk om een wet in te dienen waarvan zij impliciet zelf toegeven dat de bezettingsgraad erdoor nog verder zal toenemen, omdat ‘het COA meer moeite zal hebben om passende locaties te vinden’? Kunnen de initiatiefnemers zich voorstellen dat het onrust veroorzaakt als COA-locaties zwaarder belast wordt dan ze kunnen dragen? Zouden de initiatiefnemers kunnen reflecteren op de gevolgen van het intrekken van de Spreidingswet voor de medewerkers van het COA, waarvan nu al structureel te veel gevraagd wordt? Hebben de initiatiefnemers gesproken met het COA over hun initiatiefwetsvoorstel? Zo ja, op welke manier hebben zij de inbreng van het COA verwerkt in het voorstel?

Erkennen de initiatiefnemers ook dat met dit wetsvoorstel de kans aannemelijk is dat een deel van de mensen die vluchten voor oorlog en geweld in Nederland buiten moet slapen, omdat het COA geen passende locatie kan vinden, zo vragen de leden van de PRO-fractie. Erkennen de initiatiefnemers dat de druk op gemeenten die wel openstaan voor asielopvang enorm toeneemt als opvanglocaties niet meer eerlijk worden verdeeld over het land? Vinden de initiatiefnemers dit getuigen van goed bestuur? En tot slot, erkennen de initiatiefnemers dat inwoners van gemeenten die wel openstaan voor asielopvang door het intrekken van de Spreidingswet meer overlast zullen ervaren?

Verder noemen de initiatiefnemers dat het intrekken van de Spreidingswet de structurele knelpunten in capaciteit en doorstroom niet zal oplossen, maar wel zal voorkomen dat de problemen via een wettelijke verplichting worden afgewenteld op gemeenten. De leden van de PRO-fractie vragen of de Spreidingswet er niet juist voor zorgt dat alle gemeenten hun eigen kleine stukje verantwoordelijkheid dragen zodat structurele capaciteitsproblemen niet worden afgewenteld op de gemeenten die al jarenlang verantwoordelijkheid nemen. Kunnen de initiatiefnemers hierop reflecteren?

De leden van de PRO-fractie zijn verbaasd dat de initiatiefnemers bij de bespreking van de gevolgen van de intrekking van de Spreidingswet niet stilstaan bij de impact op het aanmeldcentrum in Ter Apel. Sinds dit voorjaar geldt in ter Apel het systeem van gecontroleerde toegang omdat er te weinig opvangplekken zijn om alle mensen onder te brengen. De bestuursvoorzitter legt uit dat er te weinig opvangplekken elders in het land zijn om bewoners uit Ter Apel heen te brengen. Ze zijn hiervoor dus afhankelijk van gemeenten. Zouden de initiatiefnemers kunnen reflecteren op de gevolgen voor Ter Apel, waar nu al de noodklok luidt, als de Spreidingswet wordt ingetrokken? Op welke manier is dit uitlegbaar aan de gemeente Westerwolde? En welke gevolgen zal dit hebben voor de medewerkers van de opvanglocatie in Ter Apel?

De leden van de PRO-fractie willen voorkomen dat er weer mensen in de regen moeten slapen, zoals afgelopen oktober in Ter Apel het geval was. Delen de initiatiefnemers dit streven? Denken de initiatiefnemers dat op korte termijn voorkomen kan worden dat mensen in de kou en regen buiten moeten slapen als de Spreidingswet ingetrokken is?

Tot slot zal ook de overlast voor buschauffeurs in de gemeenten Westerwolde en Emmen toenemen als asielzoekers niet meer eerlijk verdeeld kunnen worden over Nederland, zo constateren de leden van de PRO-fractie. Zien de initiatiefnemers in dat bij het beperken van de mogelijkheid om opvanglocaties te spreiden over het land, de druk op de buschauffeurs verder zal toenemen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat de initiatiefnemers aangeven dat het intrekken van de Spreidingswet er in de praktijk toe kan leiden dat het COA meer moeite zal hebben om passende opvanglocaties te vinden, maar dat dit een principiële politieke afweging is. Deze leden willen aan de initiatiefnemers vragen of zij op deze wijze zelf erkennen dat ze het op principiële politieke gronden niet bezwaarlijk vinden dat hun keuze tot het intrekken van de Spreidingswet ertoe leidt dat kostbaar gemeenschapsgeld uitgegeven moet worden aan asielnoodopvang.

De initiatiefnemers gebruiken het gegeven dat in september 2022 194 gemeenten geen asielopvang aanboden als legitimatie om de Spreidingswet af te schaffen. De leden van de CDA-fractie geloven dat het feit dat zoveel gemeenten geen asielopvang aanbieden juist een reden is om asielopvang eerlijker over het land te verdelen, zoals de Spreidingswet beoogt te doen. De opvangopgave van asielzoekers is immers een gedeeld maatschappelijk vraagstuk. Delen de initiatiefnemers de mening dat het oneerlijk is dat een kleine groep gemeenten moet opdraaien voor de opvang van alle asielzoekers omdat andere gemeenten niet uit eigen beweging bereid zijn om hun verantwoordelijkheid te nemen?

De initiatiefnemers legitimeren het intrekken van de Spreidingswet door zich te beroepen op democratische besluitvorming op gemeentelijk niveau. De leden van de CDA-fractie willen de initiatiefnemers vragen of zij daarmee niet het democratische gehalte van de Spreidingswet ontkennen, aangezien de Spreidingswet op democratische wijze in ons parlement tot stand is gekomen.

De leden van de CDA-fractie willen aan de initiatiefnemers vragen hoe zij willen verantwoorden dat lokale bestuurders en politici opnieuw in onzekerheid worden gebracht door dit voorstel om de Spreidingswet in te trekken.

De Afdeling benadrukt in haar advies dat de gemeenten, de provincies en het COA hebben gepleit tégen afschaffing van de Spreidingswet. De leden van de CDA-fractie willen aan de initiatiefnemers vragen waarom zij het intrekken van de Spreidingswet als een verantwoordelijke en geschikte stap beschouwen, terwijl alle betrokken overheids- en uitvoeringsorganisaties aangeven dat zij de Spreidingswet willen behouden.

De leden van de SGP-fractie zijn het met de initiatiefnemers eens dat de gemeentelijke autonomie dient te worden hersteld. Tegelijkertijd is het niet meer dan redelijk dat er sprake is van een evenredige verdeling van asielzoekers over gemeenten. Delen zij die opvatting, en hoe zou hieraan invulling kunnen worden gegeven zonder wettelijke verplichting? Zo niet, hoe zien zij dan de situatie ten aanzien van asielopvang voor zich na intrekking van de Spreidingswet?

De leden van de PvdD-fractie ontkennen niet dat de opvang van asielzoekers bepaalde inspanningen kost van gemeenten in Nederland. Ze zijn dan ook dankbaar voor elke gemeente die hierin zijn verantwoordelijkheid neemt. Er moeten dan ook structureel voldoende middelen beschikbaar blijven om menswaardige opvang te kunnen blijven realiseren. Daarbij zou het in het bijzonder helpen als die moeite meer evenredig verdeeld zou worden, en dat rijkere gemeenten een eerlijk aandeel op zich nemen, wat nu nog niet gebeurt. De initiatiefnemers schrijven zelf al dat sinds 2012 tot vlak voor het ingaan van de Spreidingswet in 2024 162 gemeenten geen enkele vorm van asielopvang hadden aangeboden. Erkennen de initiatiefnemers dat de opvangdruk daardoor jarenlang op een beperkt aantal gemeenten onevenredig is neergeslagen? Kunnen de initiatiefnemers uitleggen hoe zij voorkomen dat opvang bij vrijwilligheid vooral terechtkomt in gemeenten met minder draagkracht? Wat zeggen zij tegen inwoners van gemeenten die nu al veel opvang bieden en straks mogelijk nog meer moeten opvangen?

De leden van de PvdD-fractie lezen dat de initiatiefnemers erkennen dat het COA na intrekking meer moeite zal hebben om passende locaties te vinden. Kunnen de initiatiefnemers aangeven hoeveel opvangplekken naar verwachting minder beschikbaar komen? Wat betekent dit voor de situatie in Ter Apel? Kunnen zij uitsluiten dat mensen opnieuw buiten moeten slapen? Hoeveel mensen komen naar verwachting in noodopvang

of crisisnoodopvang terecht, bijvoorbeeld in hotels en cruiseschepen? Hoe vaak moeten zij dan verhuizen? Wat betekent dit voor de kwaliteit van de opvang en voor de veiligheid van asielzoekers en medewerkers?

II. Artikelsgewijze toelichting

De leden van de PvdD-fractie vragen waarom de indieners de grondslag voor eisen aan opvangvoorzieningen willen laten vervallen. Wat is voor de indieners de ondergrens wat betreft eisen aan opvangvoorzieningen? Moeten opvangvoorzieningen volgens hen fatsoenlijk en menswaardig zijn? En wat bedoelen de indieners met 'opvangplaatsen' als zij tevens de definitie voor 'opvangvoorziening' uit de Wet COA schrappen? Kunnen de indieners hun definitie van 'opvangplaatsen' geven?

III. Overig

De leden van D66-fractie constateren dat het intrekken van de Spreidingswet kan leiden tot een tekort aan opvangplekken waardoor asielzoekers in Nederland niet kunnen rekenen op een opvangplek en noodgedwongen in noodopvang of zelfs op straat moeten overnachten. Deze leden zijn van mening dat dit moet worden voorkomen. Kunnen de initiatiefnemers uiteenzetten welke nationaalrechtelijke, Europeesrechtelijke en internationaalrechtelijke verplichtingen op de Nederlandse Staat rusten ten aanzien van de opvang van asielzoekers, en daarbij per relevante verplichting aangeven wat de juridische consequenties kunnen zijn wanneer na intrekking onvoldoende opvangcapaciteit beschikbaar blijkt?

Kunnen de initiatiefnemers voor de leden van de D66-fractie uiteenzetten welke juridische en bestuurlijke instrumenten na intrekking resteren om te voorkomen dat de opvangopgave structureel terechtkomt bij een relatief beperkte groep gemeenten? Welke mogelijkheden heeft de regering wanneer onvoldoende gemeenten vrijwillig opvang aanbieden, en kunnen initiatiefnemers per beschikbaar instrument aangeven wat de juridische grondslag, verwachte effectiviteit en eventuele beperking daarvan is?

De leden van PRO-fractie hebben met grote zorg kennisgenomen van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid waarin is geconstateerd dat 7000 kinderen in de Nederlandse asielnoodopvang structureel worden blootgesteld aan onveilige situaties die hun ontwikkeling bedreigen. Zijn de initiatiefnemers bekend met dit rapport? Deze leden constateren dat de intrekking van de Spreidingswet ertoe zal leiden dat meer kinderen in de noodopvang terecht zullen komen. Momenteel verblijft al 47% van de kinderen op een noodopvanglocatie waar het risico op onveilige situaties groter is dan voor de reguliere opvanglocaties. Daarmee gaat dit wetsvoorstel wat voornoemde leden betreft ook over de

rechten en veiligheid van kinderen. Kunnen de initiatiefnemers reflecteren op de gevolgen die dit wetsvoorstel heeft op de rechten en ontwikkeling van kinderen in de asielopvang? Vinden de initiatiefnemers het acceptabel dat er door het intrekken van de Spreidingswet kinderen permanent schade oplopen in de noodopvang, zoals nu op de opvangboot Silja gebeurt?

Tot slot hebben de leden van de PRO-fractie met verbazing kennisgenomen van de reactie van de initiatiefnemers op het advies van de Afdeling. Waar de Afdeling sprak over ‘consistentie’ en ‘goed bestuur’ lazen de initiatiefnemers dit als ‘wenselijkheid’ van de Afdeling zelf. De weging van het advies is aan de initiatiefnemers, maar voornoemde leden hechten er waarde aan om te benoemen dat een advies over de juridische kwaliteit en beleidsmatige haalbaarheid wezenlijk verschilt van een advies over de (politieke) wenselijkheid.

In het advies stelt de Afdeling dat het maatschappelijke effect van een wet tijd nodig heeft, omdat de praktijk moet leren werken met het nieuwe stelsel. De initiatiefnemers stellen dat de beperkte effectiviteit te wijten is aan het beperkte lokale draagvlak wat in de toekomst niet zal veranderen. De leden van de PRO-fractie zien echter dat draagvlak ook kan toenemen zodra de praktijk meer gewend is aan het nieuwe stelsel. Bijvoorbeeld in de gemeente Dalfsen was er na de inwerkingtreding van de Spreidingswet veel verzet tegen de komst van een asielopvang. Nadat de gemeente in gesprek is gegaan met bewoners en er een aantal aanpassingen zijn gedaan aan het plan, is de opvang geopend zonder weerstand of overlast. Zouden de initiatiefnemers kunnen reflecteren op het toenemende draagvlak in de gemeente Dalfsen en kunnen uitleggen waarom zij ervan overtuigd zijn dat dit in andere gemeenten niet kan gebeuren? Ook willen de aan het woord zijnde leden in herinnering roepen dat de afgelopen ministers hebben verkondigd de Spreidingswet niet volledig uit te willen voeren. Kan dit wat de initiatiefnemers betreft ook effect hebben gehad op het gesorteerde effect van de wet?

Verder betrekt de Afdeling in het advies de kritiek van de VNG op het intrekken van de Spreidingswet. De initiatiefnemers pareren de kritiek door te beweren dat het perspectief van lokale bestuurders ‘afwijkt van de opvattingen van landelijke en lokale partijen, gemeenteraden, lokale besturen en inwoners’. De leden van de PRO-fractie zijn verbaasd over deze reactie en achten deze ontoereikend. Delen de initiatiefnemers de mening dat het lokale bestuur benoemd wordt door de gemeenteraad en daarmee indirect democratisch gelegitimeerd is? Erkennen de initiatiefnemers dat het perspectief van het lokale bestuur en de opvattingen van lokale partijen daarom niet zonder meer tegenover elkaar kunnen worden geplaatst? Erkennen de initiatiefnemers dat het onwaar is dat het perspectief van het lokaal bestuur afwijkt van de opvattingen van landelijke partijen, aangezien de Spreidingswet met een meerderheid is aangenomen in het parlement én in het huidige coalitieakkoord is opgenomen? Zijn de initiatiefnemers zich er bovendien van bewust dat zij, door bestuurders en inwoners tegenover elkaar te

plaatsen, het lokale gezag verder ondermijnen? De aan het woord zijnde leden verzoeken de initiatiefnemers, naast een beantwoording van de bovenstaande vragen, ook inhoudelijk in te gaan op de door de VNG geuite bezwaren over de bestuurlijke haalbaarheid van het initiatiefwetsvoorstel.

De leden van de PRO-fractie wachten de beantwoording door de initiatiefnemers met belangstelling af.

De leden van de PVV-fractie vragen of de initiatiefnemers verwachten dat er met de huidige samenstelling in de Tweede Kamer een politieke meerderheid is voor het intrekken van de Spreidingswet. Ook vragen zij op welke termijn de initiatiefnemers verwachten dat de intrekking van deze wet in werking kan treden. Hoe wordt voorkomen dat in de tussentijd alsnog dwangmiddelen worden ingezet of stappen worden ondernomen om opvangplekken te realiseren?

De leden van de PVV-fractie vragen waarom er in het wetsvoorstel niet voor is gekozen om alle gemeentelijke besluiten tot asielopvang die sinds de inwerkingtreding van de Spreidingswet zijn genomen, direct terug te draaien.

De leden van de PvdD-fractie vinden ten slotte dat er vooral gezocht moet worden naar en geleerd moet worden van creatieve oplossingen. Zoals bijvoorbeeld de gemeente Meierijstad waar ze op hun eigen manier asielopvang realiseren op meerdere kleinschalige locaties, die de gemeente zelf beheert.[1] Hier helpen ze asielzoekers om zo snel mogelijk de Nederlandse taal te leren en een bijdrage te leveren aan onze samenleving, met positieve reacties van buurtbewoners en werkgevers tot gevolg. Het gaat er volgens de burgemeester aldaar om “dat mensen perspectief wordt geboden.” Dat beamen voornoemde leden van harte. Hoe waarderen de initiatiefnemers deze positieve resultaten? Zien zij het verspreiden van *best practices* als een oplossing die maatschappelijke draagkracht en draagvlak kan vergroten? Zouden ze willen overwegen aan de positieve kant van de samenleving te willen gaan staan en te investeren in gemeenschapszin en saamhorigheid? Willen zij er met ons allemaal, met al onze afkomsten, het beste van maken in Nederland, of zaaien ze liever onrust en verdeeldheid? De aan het woord zijnde leden nodigen de initiatiefnemers uit om hun initiatiefwetsvoorstel in te trekken en in plaats daarvan hun energie te besteden aan het investeren in de samenleving.

De voorzitter van de commissie,
Rajkowski

[1] https://eenvandaag.avrotros.nl/artikelen/gemeente-meierijstad-regelt-asielopvang-succesvol-zelf-en-is-daarmee-voorbeeld-voor-andere-plaatsen-165409

De griffier van de commissie,
Burger